

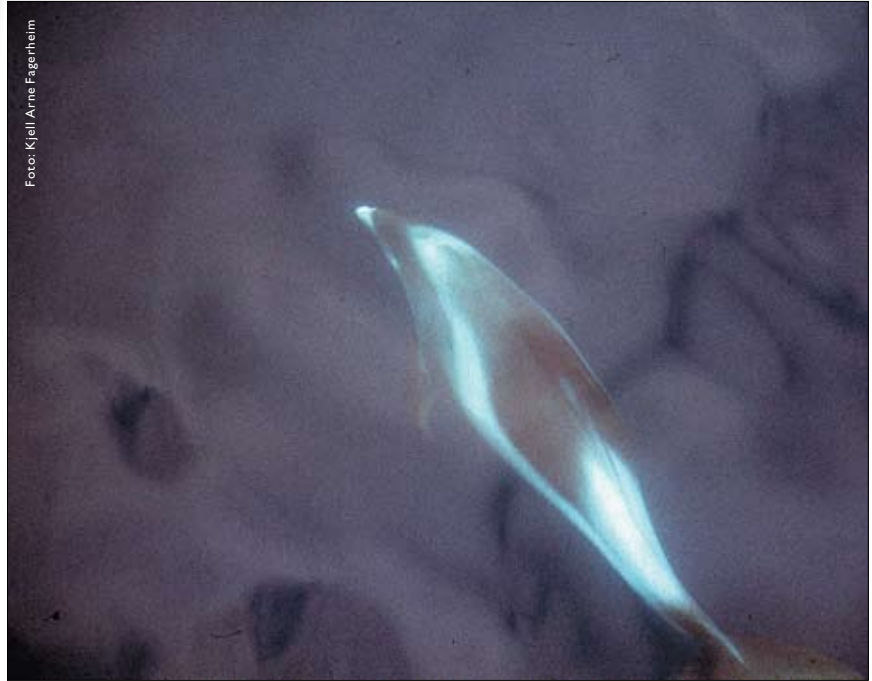
VÅGEHVAL

Balaenoptera acutorostrata

- ▶ **Utbredelsesområde:** Vågehvalen finnes i alle verdenshav, men det er flere geografisk atskilte artsformer. Vågehval vandrer fra ukjente vinteroppholdssteder i varme farvann til næringsrike områder på høyere breddegrader om sommeren.
- ▶ **Føde:** Vågehvalen er en bardehval som er tilpasset beiting på plankton, men den tar også fisk av mange slag. Det er gjort beregninger som viser at på begynnelsen av 1990-tallet spiste vågehval utenfor kysten av Nord-Norge, i Barentshavet og ved Spitsbergen om lag 1,8 millioner tonn byttedyr i løpet av en sommersesong (april–oktober). En tredjedel av dette var krill og en tredjedel sild. Resten var blant annet lodde, torsk, hyse og sei. Vi har lite kjennskap til hva, og hvor mye, vågehvalen spiser utenom sommersesongen.
- ▶ **Levetid:** Alder ved kjønnsmodning: 6–7 år. Kan bli opptil ca. 30 år.
- ▶ **Maks størrelse:** I våre farvann opptil 9 m lang og 5–8 tonn.
- ▶ **Særtrekk:** Vågehval er en vanskelig art å få øye på da den er oppe og blåser mindre enn en gang i gjennomsnitt per minutt, og er da bare synlig i 2–3 sekunder.
- ▶ **Fangst:** I norsk økonomisk sone, i fiskerisone ved Jan Mayen og i fiskevernsonen ved Svalbard fra april til august. Gjennomsnittlig norsk fangstverdi for vågehval 2000–04 er 5 mill. kr, og 4 mill. kr i 2004.

3.3.6 Hval

Figur 3.3.6.1

Svømmende kvitnos. Kvitnos er en vanlig art i Nordsjøen.
Swimming white-beaked dolphin, a common species in the North Sea.

Fra en hvalforskers ståsted er Nordsjøen et nokså artsfattig område med i hovedsak tre hvalarter, vågehval, nise og springere. Nise er svært utsatt for bifangst i garnfiske, og problemet trenger nøye overvåkning for å unngå utilsiktet desimering av nisebestandene.

Nils Øien

nils.oien@imr.no

Vågehvalen holder seg først og fremst i den nordlige delen av Nordsjøen, og spesielt i områdene rundt Storbritannia. Dette var da også viktige fangstområder for norske hvalfangere inntil innføringen og utvidelsen av økonomiske soner på 1970-tallet. I området som omfatter Nordsjøen og farvannene nord til 65°N, er det om lag 20.000 vågehval. I Nordsjøen ser småsil ut til å være det viktigste byttedyret for vågehval, i tillegg kommer makrell, sild og andre fiskearter. For en generell beskrivelse av vågehval og status, se Kapittel 1.3.3 under Barentshavet.

Nise er en svært tallrik art i Nordsjøområdet. Basert på et stort tokt gjennomført i 1994, SCANS, ble nisebestanden i Nordsjøen med tilliggende farvann beregnet til 340.000 individer. Nise er imidlertid svært utsatt for bifangst i garnfiske, og en del undersøkelser både i britiske og danske farvann indikerer at problemet trenger nøye overvåkning for å unngå utilsiktet desimering av bestandene. Bifangstproblemet relatert til sjøpattedyr er ikke tidligere undersøkt i norske fiskerier, men et program for å undersøke dette er nå startet opp. Niser har en variert diett som inkluderer småfisk, blekksprut og krepsdyr – i Nordsjøen er makrell, sild og småsil viktige ved siden av torskefisk.

Springere brukes som et fellesnavn på flere delfinliknende arter, men den absolutt vanligste i området er kvitnosen (Fig. 3.3.6.1). Dens nære slektning kvitskjevingen lever vanligvis på dypere vann. I Nordsjøområdet er det rundt regnet 10.000 individer av disse to artene. Fordi vi har en innstrømning av varmt vann i Nordsjøen, dukker det også opp en del varmekjære delfinarter som vanlig delfin, stripedelfin og Rissodelfin i våre farvann. Disse betraktes som tilfeldige gjester som ikke har fast opphold hos oss.